

VLADISLAV VANČURA (1891 - 1942)
OBRAZY Z DĚJIN NÁRODA ČESKÉHO (1939)

Vančura, V.: Obrazy z dějin národa českého, Mladá fronta Praha, 1987, 12. vydání

KOSMAS

Příběh kronikáře, sbírajícího a sepisujícího příběhy, aby mohl vytvořit první českou kroniku

Děj se odehrává v Praze, v letech 1114 - 1116.

Hlavní postava: Kosmas - Byl kanovníkem pražské kapituly. Toužil sepsat českou kroniku a tak si k sobě zval staré žebráky, kteří mu vyprávěli různé příběhy a legendy. Kosmas jim za to dával najíst. Když ovšem na smrt onemocněla Kosmova žena Božetěcha, žebráky si k sobě přestal vodit. Nakonec se Kosmas usmířil i se svými dvěma nepřáteli - Brunem a Šeborem (oba byli kandidáti na uvolněné místo probošta) a společně všichni tři pročítali a dodělávali kroniku - kroniku Nejstarší doby, jak ji Kosmas nazval.

Kosmas žil v kapitulním domě se svou ženou Božetěchou. Jednou na břehu řeky potkal čtyři žebráky. Všichni čtyři byli starci a mrzáci. Kosmas by rád sepsal první českou kroniku, a proto se s žebráky dohodl, že mu budou vyprávět různé mýty a legendy a on jim za to bude dávat najíst.

Jednou přišel za Kosmou mnich ze zrušeného Sázavského kláštera s materiály o tomto klášteře do jeho kroniky. Kosmas ovšem nevěděl, zda má do kroniky o Sázavském klášteře napsat, protože tento klášter byl zrušen a jeho stoupenci rozehnáni.

Venku zatím někdo o starcích řekl, že jsou pohané a lidé je začali bít. Nejvíce to odnesl pohanský stařec, který se odplazil na pole jednoho žida, a protože se starci byl i Sázavský mnich, pohana na poslední chvíli pokřtil. Žid je chtěl ze svého pole vyhnat, ale umírající stařec ho proklel. Mrtvolu pohřbili na židově poli.

Jednou si starci chtěli zakopat natrhané hrušky na poli tohoto žida, aby měli nějaké zásoby. Ovšem při práci je nachytl biřic, začal na poli hrabat a kromě hrušek našel i starcovy kosti s modlou. Žid, jako hlavní podezřelý z vraždy, měl být popraven, ale mnich, kterého napadlo starce pohřbít právě tam, si uvědomil, že za část věci může on sám. Vše řekl Kosmovi a tak rozhodl spor o existenci Sázavského kláštera: V kronice o něm není ani zmínka.